

PM 2009:58 RVII (Dnr 001-18/2009)

Bättre kontroll av missbruksmedel – En effektivare narkotika- och dopinglagstiftning m.m. (SOU 2008:120)

Remiss från Socialdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas vad som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

Utredningen om ”Bättre kontroll av missbruksmedel – En effektivare narkotika- och dopinglagstiftning m.m.” (SOU 2008:120) behandlar ett antal frågor om narkotika, narkotikaprekursorer som är ämnen som kan omvandlas till narkotika, hälsofarliga varor, dopningsmedel och flyktiga ämnen som kan användas vid sniffning.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) och Läkemedelsverkets arbete med att utreda och till regeringen anmäla vilka ämnen som bör klassificeras som narkotika eller hälsofarliga varor bör effektiviseras. FHI ska bevaka utbudet på Internet av oklassificerade substanser och ges rätt att köpa in sådana ämnen för att analysera innehåll och aktiv substans för att klassificeringsprocessen för nya droger ska bli mer effektiv och snabb. FHI för idag en bevakningslista över nya okontrollerade missbrukssubstanser för eventuell klassificering som narkotika eller hälsofarlig vara.

Den svenska delen av NADiS-nätverket (Nätverket för den Aktuella Drogituationen i Skandinavien) består av experter från olika myndigheter och institutioner med direkt koppling till olika delar av drogområdet. NADiS är ett viktigt instrument i FHI:s och Läkemedelsverkets arbete med kontroll av missbrukssubstanser. Narkotikautredningen föreslår att NADiS byggs ut och förstärks.

Utredningen föreslår att en ny lag om skyddsomhändertaganden av icke kontrollerade missbrukssubstanser till skydd för enskildas liv och hälsa, mot skador av sådana varor som regeringen kan antas komma att förklara som narkotika eller hälsofarlig vara. Varan ska då ha sådana egenskaper eller effekter som avses i narkotikastrafflagen eller sådana egenskaper som avses i lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor samt att den kan antas brukas så att den kan förorsaka skada eller dödsfall. Beslut om skyddsomhändertagande ska fattas av allmän åklagare och ska kunna överprövas av allmän domstol.

Narkotikautredningen föreslår att de båda industrikemikalierna GBL och 1,4-butandiol, som idag är reglerade som hälsofarliga varor, ska narkotikaklassificeras. Narkotikautredningen konstaterar att missbruk av dopningsmedel är ett omfattande och stort problem som i många avseenden kan jämföras med narkotikamissbruk.

Utredningen föreslår att påföljderna för dopningsbrott avsevärt skärps. Utredningen anser att det är viktigt med kunskap om sniffning för att motverka missbruk. En ny förordning för att reglera försäljning med mera av vissa skadliga ämnen som kan sniffas föreslås.

FHI föreslås få ett tydligt informationsansvar för arbetet med att förebygga de problem som uppstår till följd av missbruk av narkotika, vissa hälsofarliga varor, vissa dopningsmedel, sådana flyktiga ämnen som kan bli föremål för sniffning samt varor som marknadsförs som om de har narkotiska, euforiserande, berusande eller liknande egenskaper.

Utredningens förslag föreslås träda i kraft senast den 1 juli 2010.

Betänkandet i sin helhet kan läsas på: <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/117523>

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Stadsledningskontoret delar utredningens överväganden och förslag. Det är av yttersta vikt att lagstiftningen blir effektivare eftersom det stora utbudet av nya missbruksämnen är ett stort samhällsproblem.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden anser att det är mycket angeläget att på alla sätt försöka förhindra användningen av hälsofarliga ämnen i berusningssyfte och att försöka minska tillgången till droger på Internet. Nämnden anser att Narkotikautredningen har rimliga resonemang, slutsatser och förslag för att öka tydligheten vad gäller myndigheters ansvar och arbete när det gäller narkotika, hälsofarliga varor, dopningsmedel m.m. Det är också bra att utredningen betonar faran med alla nya oreglerade preparat och föreslår åtgärder för att bättre hantera detta problem.

Mina synpunkter

Det stora utbudet av nya missbruksämnen är ett stort problem. Att minska utbudet och minska missbruket av narkotika, hälsofarliga varor, dopingmedel och flyktiga ämnen är viktigt. Det är bra att tillfälligt kunna omhänderta ett ämne, i avvaktan på om det ska förklaras som narkotika eller hälsofarligt. Jag delar utredningens förslag att det är av yttersta vikt att lagstiftningen blir effektivare. Det stora utbudet av nya missbruksämnen är ett stort samhällsproblem och jag stöder även utredningens förslag om ett centralt kunskapscenter för missbruksmedel.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Som svar på remissen överlämnas och åberopas vad som anförs i denna promemoria.

Stockholm den 26 mars 2009

ULF KRISTERSSON

Bilaga

Sammanfattning av ”Bättre kontroll av missbruksmedel – En effektivare narkotika- och dopinglagstiftning m.m.” (SOU 2008:120)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Det antecknades till protokollet att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

Socialdepartementet har för yttrande överlämnat Narkotikautredningens betänkande Bättre kontroll av missbruksmedel – En effektivare narkotika- och dopningslagstiftning m.m. (SOU 2008:120) till bland andra Stockholms stad. Utredningen behandlar ett antal frågor om narkotika, narkotikaprekursorer som är ämnen som kan omvandlas till narkotika, hälsofarliga varor, dopningsmedel och flyktiga ämnen som kan användas vid sniffning.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) och Läkemedelsverkets arbete med att utreda och till regeringen anmäla vilka ämnen som bör klassificeras som narkotika eller hälsofarliga varor bör effektiviseras. FHI ska bevaka utbudet på Internet av oklassificerade substanser och ges rätt att köpa in sådana ämnen för att analysera innehåll och aktiv substans för att klassificeringsprocessen för nya droger ska bli mer effektiv och snabb. FHI för idag en bevakningslista över nya okontrollerade missbrukssubstanser för eventuell klassificering som narkotika eller hälsofarlig vara.

Den svenska delen av NADiS-nätverket (Nätverket för den Aktuella Drogituationen i Skandinavien) består av experter från olika myndigheter och institutioner med direkt koppling till olika delar av drogområdet. NADiS är ett viktigt instrument i FHI:s och Läkemedelsverkets arbete med kontroll av missbrukssubstanser. Narkotikautredningen föreslår att NADiS byggs ut och förstärks.

Utredningen föreslår att en ny lag om skyddsomhändertaganden av icke kontrollerade missbrukssubstanser till skydd för enskildas liv och hälsa, mot skador av sådana varor som regeringen kan antas komma att förklara som narkotika eller hälsofarlig vara. Varan ska då ha sådana egenskaper eller effekter som avses i narkotikastrafflagen eller sådana egenskaper som avses i lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor samt att den kan antas brukas så att den kan förorsaka skada eller dödsfall. Beslut om skyddsomhändertagande ska fattas av allmän åklagare och ska kunna överprövas av allmän domstol.

Narkotikautredningen föreslår att de båda industrikemikalierna GBL och 1,4-butandiol, som idag är reglerade som hälsofarliga varor, ska narkotikaklassificeras. Narkotikautredningen konstaterar att missbruk av dopningsmedel är ett omfattande och stort problem som i många avseenden kan jämföras med narkotikamissbruk. Utredningen föreslår att påföljderna för dopningsbrott avsevärt skärps. Utredningen anser att det är viktigt med kunskap om sniffning för att motverka missbruk. En ny förordning för att reglera försäljning med mera av vissa skadliga ämnen som kan sniffas föreslås.

FHI föreslås få ett tydligt informationsansvar för arbetet med att förebygga de problem som uppstår till följd av missbruk av narkotika, vissa hälsofarliga varor, vissa dopningsmedel, sådana flyktiga ämnen som kan bli föremål för sniffning samt varor som marknadsförs som om de har narkotiska, euforiserande, berusande eller liknande egenskaper.

Utredningens förslag föreslås träda i kraft senast den 1 juli 2010.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 februari 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar utredningens överväganden och förslag. Det är av yttersta vikt att lagstiftningen blir effektivare eftersom det stora utbudet av nya missbruksämnen är ett stort samhällsproblem. Att minska utbudet och minska missbruket av narkotika, hälsofarliga varor, dopningsmedel och flyktiga ämnen är ett viktigt mål. Utredningens förslag om att tillfälliga omhändertaganden av ett ämne, i avvaktan på om det ska förklaras som narkotika eller hälsofarligt, är bra.

Stadsledningskontoret menar liksom utredningen att personer som använder sig av ämnen som inte är förklarade som narkotika eller hälsofarligt har ett eget ansvar för sina handlingar när de intar dessa ämnen. Det är dock nödvändigt att skydda barn och ungdomar som av experimentlusta och oförstånd använder ämnen som kan innebära fara för hälsa och liv.

Stadsledningskontoret anser också att det är bra att FHI får ett tydligt ansvar för att informera i arbetet för att förebygga de problem som uppstår till följd av missbruk. Stadsledningskontoret stöder också utredningens förslag om ett centralt kunskapscenter.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2009 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Det är mycket angeläget att på alla sätt försöka förhindra användningen av hälsofarliga ämnen i berusningssyfte och att försöka minska tillgången till droger på Internet. Förvaltningen anser att Narkotikautredningen har rimliga resonemang, slutsatser och förslag för att öka tydligheten vad gäller myndigheters ansvar och arbete när det gäller narkotika, hälsofarliga varor, dopningsmedel m.m. Det är också bra att utredningen betonar faran med alla nya oreglerade preparat och föreslår åtgärder för att bättre hantera detta problem.

Erfarenheter inom staden

Bland de ungdomar som Maria Ungdomsenhet kommer i kontakt med förekommer inte GHB, GBL och 1,4-butandiol. Däremot är de s.k. nätdrogerna ett problem. Utbudet av droger varierar över tid. Olika preparat finns tillgängliga på Internet ett tag, försvinner när de blir narkotikaklassade varvid nya dyker upp. På Maria Ungdomsenhet tycker man sig se en ny typ av missbrukande ungdomar. De isolerar sig, mår psykiskt dåligt och köper sina droger på Internet. Den ökade tillgängligheten gör att drogerna når nya målgrupper vilket utgör en risk att fler börjar missbruka.

Sniffning av drivgaser förekommer då och då och sprids inom ungdomsgrupper, t.ex. inom en stadsdel. Drivgaser finns i olika former av sprejflaskor som säljs inom dagligvaruhandeln. Ett sätt att minska användningen kan vara att komma överens med handeln om att de ska vara uppmärksamma och inte exponera vissa varor så lättillgängligt i butikerna.

Inom stadens missbrukarvård och uppsökande verksamheter för vuxna har GHB och sniffning endast förekommit i undantagsfall. GBL och 1,4 butandiol förekommer inte. Däremot ser man en viss användning av s.k. nätdroger och man bedömer att dessa droger framförallt förekommer bland ungdomar. Användning av dopningspreparat förekommer i kombi-

nation med andra droger, t.ex. amfetamin.

Kommentarer till utredningens förslag

Narkotikautredningens förslag om att Statens folkhälsoinstitut (FHI) ska få en mer aktiv och offensiv roll när det gäller internetbevakning är bra. Detta arbete bör bedrivas med erfarenheter från och i samarbete med Polisens projekt Narkotika på Internet (NICKS-projektet), som sprider kunskap till svenska myndigheter och initierar operativa projekt och utredningar. Interpol har tagit upp det arbetssätt som utvecklats inom projektet och samverkan sker med Interpols Drugnet.

Det är också angeläget att FHI skyndsamt sprider ny kunskap till praktisk, kommunal nivå. Generellt är det viktigt att betona att den nationella nivåns arbete i hög grad måste rikta sig just gentemot primärkommuner då det lokala, samordnade förebyggande arbetet som kommunerna ansvarar för är avgörande för framgång. Därför är det också intressant att överväga om inte också primärkommuner kan/bör representeras i NADiS-arbetet.

Förvaltningen välkomnar förslaget om ny lag om individuella skyddsomhändertaganden av icke kontrollerade missbrukssubstanser till skydd för enskildas liv och hälsa mot skador av sådana varor som regeringen kan antas komma att förklara som narkotika eller hälsofarlig vara. Utredningens resonemang om vilka som kommer i kontakt med varor som kan misstänkas vara narkotika eller hälsofarlig vara synes dock för snäv. Kommunernas förebyggande, uppsökande och behandlande arbete samt fritidsverksamheter är arenor som mycket väl kan komma i kontakt med detta. Under fritid träffar yngre ungdomar lite äldre ungdomar i många sammanhang och kan då introduceras i drogmissbruk, exempelvis i krog- och nöjesmiljöer.

Narkotikautredningens argumentation kring GBL och 1,4-butandiol är övertygande och GBL och 1,4-butandiol ska därför regleras som narkotika.

Narkotikautredningens förslag att straffskalan i fråga om dopningsbrott av normalgraden och grovt dopningsbrott fastställs så att den sammanfaller med eller närmar sig den för motsvarande narkotikabrott välkomnas. För dopningsbrott av normalgraden föreslår utredningen att fängelse i tre år ska komma ifråga. Straffmaximum är i dag fängelse i högst två år. Detta kan jämföras med straffskalan i fråga om narkotikabrott av normalgraden som är fängelse i högst tre år. Vid grovt dopningsbrott föreslår utredningen att straffskalan justeras till fängelse lägst ett och högst åtta år. Idag gäller en straffskala om fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Straffskalan för grovt narkotikabrott är fängelse i lägst två år och högst tio år.

Förvaltningen instämmer även i utredningens bedömning att det krävs ökade medel för forskning om dopningsmissbruk vid sidan av idrotten både avseende problemets omfattning samt när det gäller att utveckla metoder för behandling.

Utredningen föreslår vidare att Statens folkhälsoinstitut (FHI) får ett uttalat informationsansvar vad gäller sniffningsproblematiken. Förvaltningen ställer sig positiv till detta och vill i detta sammanhang betona vikten av att en nationell myndighet får samma ansvar avseende dopning. Lämplig myndighet skulle kunna vara Statens folkhälsoinstitut (FHI) eller det centrala kunskapscentrum som utredningen föreslår att regeringskansliets ANT-sekretariat utvecklas till.

Återigen bör betonas att informationen i hög grad bör inriktas gentemot primärkommuner så att dessa i sin tur kan arbeta aktivt gentemot exempelvis de föräldrar och skolor som finns där. Utredningens resonemang antyder ett "top-down"-perspektiv där FHI informerar skolor som sedan informerar elever. Denna information förväntas sedan förändra elevernas beteende. Modern preventionsforskning ger i stället stöd för ett brett lokalt arbete där information måste komma in i ett bredare sammanhang och där många aktörer bör aktiveras samtidigt. Därför bör just kommunerna ses som huvudaktörer för det förebyggande arbetet och få stöd av FHI i att vara detta.